

Kvartalno istraživanje o distributivnoj trgovini
Referentni metapodaci u Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)
Agencija za statistiku BiH

1. Kontakt	
1.1. Nadležna institucija	AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
1.2. Nadležna organizaciona jedinica	Sektor za poslovne statistike - Odsjek za uslužne statistike
1.3. Kontakt osoba	Alen Bajramović Lejla Krehić
1.4. Funkcija kontakt osobe	Šef odsjeka za uslužne statistike Stručni saradnik za uslužne statistike
1.5. Kontakt poštanska adresa	Zelenih beretki 26, 71 000 - Sarajevo
1.6. Kontakt e-mail adresa	alen.bajramovic@bhas.ba lejla.krehic@bhas.ba
1.7. Broj telefona	+387 (33) 911 955 +387 (33) 911 974
1.8. Broj faksa	+387 (33) 220 622
2. Podaci o ažuriranju metapodataka	
2.1. Datum posljednje potvrde validnosti metapodataka	31.10.2017.
2.2. Datum posljednje objave metapodataka	31.10.2017.
2.3. Datum posljednjeg ažuriranja metapodataka	31.10.2017.
3. Prezentacija statistike	
3.1. Opis podataka	Objavljaju se podaci u obliku: kvartalnih i godišnjih stopa promjene izračunatih iz indeksa prometa distributivne trgovine u BiH , kvartalne serije baznih indeksa (2010=100), te izvornih (neprilagođenih) pokazatelja (stopa promjene i indeksa prometa).
3.2. Klasifikacije koje se koriste u istraživanju	Klasifikacija djelatnosti BiH 2010 - u potpunosti usklađena sa (NACE rev.2) i Međunarodnom klasifikacijom djelatnosti UN-a (ISIC).
3.3. Sektor obuhvaćen istraživanjem	Istraživanje obuhvata područje G: trgovinu na veliko i malo, te popravak motornih vozila i motocikala (oblast G45), djelatnosti trgovine na veliko (oblast G46) te trgovinu na malo (oblast G47) .
3.4. Statistički koncepti i definicije	<p>STS varijabla 120 - Promet je ukupan fakturisani iznos koji poslovni subjekt obračuna za prodane robe ili pružene usluge u trgovini tokom referentnog perioda trećim licima i odgovara njihovoj tržišnoj vrijednosti. Uključuje i troškove povezane sa prodajom kao što su transport, pakovanje, itd. prenijete na kupca, čak i ako su ti iznosi posebno iskazani na fakturama. Porez na dodanu vrijednost (PDV) isključen je iz prometa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Distributivna trgovina uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe krajnjem potrošaču na domaćem tržištu. Ona obuhvata: trgovinu na veliko za vlastiti račun, posredovanje u trgovini na veliko, trgovinu na malo i popravke motornih vozila i motocikla, te trgovinu predmetima za ličnu upotrebu ili upotrebu u domaćinstvu. • Trgovina na veliko je aktivnost kupovine i preprodaje robe industrijskim, trgovačkim, profesionalnim korisnicima i ustanovama i drugim poslovnim subjektima koji se bave trgovinom na veliko ili na malo. Također, uključuje i tranzitni promet robe (prodaja robe koja se po nalogu prodavača direktno isporučuje kupcu bez prethodnog uskladištenja kod prodavača). • Trgovina na malo obuhvata aktivnosti prodaje roba krajnjim potrošačima, odnosno stanovništvu (za ličnu potrošnju ili za upotrebu u domaćinstvu).

3.5. Statistička jedinica	<p>Statističkim istraživanjem distributivne trgovine obuhvaćeni su poslovni subjekti/pravna lica koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani da obavljaju djelatnosti iz područja G - KD BiH 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 45- trgovina na veliko i malo motornim vozilima i motociklima, popravak motornih vozila i motocikala; • 46- trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; • 47- trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima. <p>U manjoj mjeri su zastupljeni i poslovni subjekti koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani u drugim djelatnostima ali obavljaju i trgovačku djelatnost.</p>
3.6. Statistička populacija	<p>Poslovni subjekti/pravna lica koji su u Statističkom poslovnom registru porema svojoj glavnoj djelatnosti registrovani u djelatnostima iz područja G-Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala, prema KDBiH 2010, te u manjoj mjeri poslovni subjekti/pravna lica koji su prema glavnoj djelatnosti registrovani u drugim djelatnostima (izvan područja G), ali ostvaruju značajan promet u djelatnostima trgovine.</p> <p>Istraživanjem nisu obuhvaćeni preduzetnici..</p>
3.7. Referentno geografsko područje	Podaci se odnose na teritoriju BiH.
3.8 Vremenska pokrivenost	Podaci o indeksu prometa distributivne trgovine obuhvaćaju vremensku seriju kvartalnih podataka počev od Q1 2006. do Q1 2016. godine.
3.9. Bazni period	2010=100.
4. Jedinica mjere	Indeksi prometa i stope promjene (u %).
5. Referentni period	Referentni period je kvartal.
6. Institucionalni mandat (ovlaštenje)	
6.1. Pravni akti i drugi sporazumi	<ul style="list-style-type: none"> • Zakon o statistici BiH, • Zakon o statistici Federacije BiH, • Zakon o statistici Republike Srpske, • Srednjoročni statistički program BiH za period 2013-2016, i odgovarajući entitetski programi i godišnji planovi, • Međunarodne preporuke i priručnici (Eurostat, MMF, UN), • EU STS Regulativa 1165/98 (aneks D), uključujući njene izmjene i dopune.
6.2. Razmjena (posredovanje) podataka	Direkcija za ekonomsko planiranje BiH.
7. Povjerljivost	
7.1. Povjerljivost - politika	<p>Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. glasnik BIH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI - član 23.-29.) utvrđuje princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa.</p> <p>Agencija za statistiku BiH distribuira statistike u skladu sa statističkim načelima Kodeksa prakse evropske statistike a posebno sa načelom statističke povjerljivosti.</p>
7.2. Povjerljivost – postupanje sa podacima	<p>U dokumentu „Pravilnik o zaštiti statističkih podataka u Agenciji za statistiku“ navedene su procedure za osiguranje povjerljivosti za vrijeme prikupljanja, obrade i diseminacije – što uključuje, protokole za osiguranje individualnih podataka kojima se ima pristup, pravila za definiranje povjerljivih ćelija u izlaznim tabelama i procedure za otkrivanje i prevenciju naknadnih razotkrivanja, kao i pristup mikropodacima za istraživačke namjene.</p>
8. Politika diseminacije	
8.1. Kalendar objavljivanja	Krajem decembra svake godine BHAS objavljuje Kalendar objavljivanja sa preciznim datumom i vremenom objave statistika za narednu godinu.
8.2. Pristup kalendaru objavljivanja (link)	http://www.bhas.ba/statistickistandardi/KALENDAR_PUBLIKOVANJA_ba.pdf
8.3. Pristup korisnika	Princip da svi korisnici imaju jednak pristup statističkim podacima na nepristrasnoj osnovi utvrđen je u članu 8. stav 2. tačka h. , i članu 19. stav 2. Zakona o statistici BiH i BHAS ga u praksi dosljedno provodi.
9. Učestalost diseminacije podataka	Rezultati istraživanja indeksa prometa distributivne trgovine se diseminiraju na kvartalnoj osnovi.
10. Dostupnost i razumljivost	
10.1. Saopćenja	- Kvartalna saopćenja „Indeks prometa distributivne trgovine“ http://www.bhas.ba/saopstenja/2016/DT_2016_Q1_001_01_bh.pdf .
10.2. Publikacije	Podaci o indeksu prometa distributivne trgovine se još uvijek ne objavljuju u formi publikacije.

10.3. Online baza podataka	Za sada ne postoji on-line baza podataka BHAS-a o statistici voda. Korištenje (konsultovanje) setova podataka: ne raspolažemo informacijama - ne postoji hit counter za web-stranicu saopćenja.
10.4. Pristup mikro podacima	Mikropodaci nisu diseminirani.
10.5. Drugo	Ne postoje druga sredstva diseminacije. Korištenje (konsultovanje) meta podataka: ne raspolažemo informacijama - ne postoji hit counter za web-stranicu saopćenja.
10.6. Dokumentacija o metodologiji	- Metodološko uputstvo - Indeks prometa distributivne trgovine http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/MD%20DT%20bos.pdf - Metodolški okvir za razvoj kratkoročnih poslovnih statistika u BiH http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/STS_2012-001_01-bh.pdf Stopa kompletnosti meta podataka: ukupan broj preporučenih metadata elemenata iz SIMS-a je 85. Broj raspoloživih metadata elemenata za statistiku prometa distributivne trgovine BiH iznosi Stopa kompletnosti meta podataka (SIMS) za ovo istraživanje iznosi % (...../85x100).
10.7. Dokumentacija o kvalitetu	Ne postoji dokumentacija o kvalitetu istraživanja.
11. Upravljanje kvalitetom	
11.1. Osiguranje kvaliteta	BHAS slijedi preporuke o organizaciji i upravljanju kvalitetom date u Kodeksu prakse evropske statistike (CoP) i implementira smjernice date u Okviru za osiguranje kvaliteta evropskog statističkog sistema (QAF). Više, u vezi osiguranja kvaliteta, svih procedura koje koje opisuju politiku kvaliteta u BHAS-u se nalazi u dokumentu: Politika i mehanizmi upravljanja kvalitetom u BHAS-u: http://www.bhas.ba .
11.2. Procjena kvaliteta	/
12. Relevantnost	
12.1. Korisničke potrebe	Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja su: Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara BiH, Centralna banka BiH, Eurostat, Statistički odsjek Ujedinjenih nacija (UNSD). Korisnici ovih podataka su i poslovni subjekti-preduzeća, komercijalne banke, mediji i opća javnost. Interno se ovi podaci koriste u statistici nacionalnih računa za proizvodnju bruto domaćeg proizvoda.
12.2. Zadovoljstvo korisnika	Glavni zahtjevi korisnika za podacima se odnosi na format saopćenja na web stranici. Naime, u cilju lakšeg upravljanja podacima i njihovoj analizi pdf format saopćenja ne odgovara potrebama korisnika i radi se na tome da se postave i excel tabele.
12.3. Kompletnost podataka	Stopa kompletnosti podataka za P: stopa kompletnosti podataka iznosi 100 %. Za ovu statistiku se izračunavaju svi ključni pokazatelji, koji se zahtijevaju prema međunarodnim standardima.
13. Tačnost i pouzdanost procjene	
13.1. Opća tačnost procjene	Za provođenje istraživanja distributivne trgovine u BiH koristi se kombinovani metod punog obuhvata i stratifikovanog slučajnog uzorka. Uzorak je podijeljen na stratum prema entitetu kojem poslovni subjekt pripada, klasi finansijskog podatka (finansijski izvještaj za prethodnu godinu) i djelatnosti poslovnog subjekta (na nivou grane djelatnosti prema KD BiH 2010). Kvartalni podaci se dobijaju korištenjem izvještajne metode prikupljanja podataka, korištenjem papirnog upitnika M KPS TRG 02, te predstavljaju osnovu za procjenu podataka za ukupnu populaciju. Podaci su podložni greškama u vezi sa tehnikom uzorkovanja, neuzoračkim greškama, greškama prilikom unosa i obrade podataka te greškama neodgovora.
13.2. Greška uzorkovanja	N/A.
13.3. Neuzoračka greška	Podaci su djelimično raspoloživi na osnovu izvještaja koji se dobijaju iz STS IT aplikacije, modul "distributivna trgovina", a odnose se na greške obuhvata i greške neodgovora. Greška obuhvata Ukupna greška obuhvata iznosi 4,3%. Stopa prekomjernog obuhvata stopa prekomjernog obuhvata iznosi 4,3%. Udio zajedničkih jedinica u ovom istraživanju se ne kombinuju podaci (ne koriste jedinice) iz dva ili više izvora (npr. administrativni i statistički podaci). Riječ je isključivo o podacima koji se dobijaju na osnovu provedenog kvartalnog statističkog
14. Pravovremenost i tačnost objave	
14.1. Pravovremenost	Podaci se publikuju u prosjeku 55 dana od kraja referentnog kvartala (T+55). Pravovremenost objave prvih rezultata: redovna saopćenja distributivne trgovine se objavljuju u kvartalnoj dinamici i sadrže preliminarne/prve podatke. Prvi rezultati su

14.2. Tačnost	Tačnost objave - objavljivanje za U: stopa tačnosti objave podataka iznosi $4/(4+0) = 1.0$ ili 100 %. Sva 4 rezultata kvartalno istraživanja indeksa prometa distributivne trgovine smo objavili na/ili prije predviđenog datuma objave prema Kalendaru publikovanja. Tačnost objave - objavljivanje za P: T+0. Nema odstupanja između najavljenog i stvarnog datuma objave (prema Kalendaru objavljivanja).
15. Usklađenost i uporedivost	
51.1. Uporedivost - geografska	Metodologija istraživanja je u potpunosti harmonizirana sa onom koja je propisana Uredbom Vijeća (EZ) br. 1165/98 (aneks D), o kratkoročnim poslovnim statistikama iz 1998. i njenim izmjenama i dopunama (u daljem tekstu EU-STS regulativa), kao i preporukama Eurostata iz ove statističke oblasti, te su podaci uporedivi sa podacima zemalja članica EU.
15.2. Vremenska uporedivost	Uporedivost za U: podaci o sistemu javne odvodnje u BiH su proizvedeni i objavljeni za seriju godina 2006-2014 godine u godišnjoj dinamici. Dužina uporedivih vremenskih serija za P: podaci o indeksu prometa distributivne trgovine su dostupni od 2006.godine. Kvartalno istraživanje DT do kraja 2012. godine, koje su provodili entitetski zavodi za statistiku, bilo je djelimično usklađeno sa zahtjevima EU STS regulative. Od januara 2013. godine primjenjuje se jedinstvena metodologija za sve tri statističke institucije u BiH, koja je u potpunosti usklađena sa zahtjevima EU STS regulative. Dužina uporedivih vremenskih serija obzirom da se radi o kvartalnim vremenskim serijama iznosi $10 \times 4 = 41$ (kvartal).
15.3. Usklađenost – cross domain	Referentno istraživanje je mjesečno istraživanje trgovine na malo koje je u potpunosti usklađeno sa zahtjevima EU-STS regulative (aneks C). Usklađenost – ispodgodišnje i godišnje statistike: mjesečni podaci statistike trgovine na malo i kvartalne statistike distributivne trgovine su međusobno usklađeni i nije zabilježeno veće odstupanje u kretanju indeksa prometa. Usklađenost – Nacionalni računi : N/A.
15.4. Usklađenost – interna	Indikatori prometa DT su u potpunosti usklađeni u zavisnosti od nivoa agregiranja prometa prema djelatnosti (grana, oblast, specijalni agregati i ukupno) za posmatrani set podataka.
16. Troškovi i opterećenje	N/A.
17. Revizija podataka	
17.1. Revizija podataka - politika	Kvartalna saopćenja distributivne trgovine sadrže preliminarne podatke koji se odnose na prethodni kvartal. <ul style="list-style-type: none"> •Prva redovna revizija podataka podrazumijeva da se pri publikovanju podataka za tekući kvartal revidiraju objavljeni podaci za prethodni kvartal (t-1) u skladu sa informacijama dostavljenim od strane izvještajne jedinice. •Druga redovna revizija prethodno publikovanih podataka je godišnja revizija, koja obuhvata sve nastale promjene podataka dostavljene nakon prve revizije, kako bi se osigurala tačnost objavljenih podataka. •Ukoliko se uvode novi statistički standardi i koncepti, vrše izmjene u metodologiji istraživanja neophodno je izvršiti reviziju podataka da bi se osigurala dosljednost i uporedivost podataka ranijih historijskih serija i novih serija podataka. O navedenim izmjenama podataka i razlozima korisnici su obaviješteni u redovnim mjesečnim saopćenjima i drugim publikacijama za javnost kao i na web stranici BHAS-a.
17.2. Revizija podataka – praksa	Redovne revizije su minimalne. Konceptijska revizija je izvršena nakon što je od 2013.godine provedeno redizajnirano kvartalno istraživanje prometa distributivne trgovine na osnovu jedinstvene metode koja je harmonizovana sa EU regulativom za kratkoročne poslovne statistike, te je urađen backasting kvartalne serije podataka od 2006. do 2012. godine.
18. Statistička obrada	

18.1. Izvor podataka	Izvor podataka za popunjavanje obrasca istraživanja distributivne trgovine jeste knjigovodstvena ili druga relevantna dokumentacija. Osnovna varijabla posmatranja je ostvareni promet poslovnog subjekta registrovanog u području G-Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (KD BiH 2010), bez PDV-a. U skladu sa EU-STIS regulativom PDV je obračunat i iskazan posebno. Podaci se prikupljaju za nivo poslovnog subjekta. Pored toga, prikupljeni podaci o ostvarenom prometu se rasčlanjuju po robnim grupama KPPD BiH 2010 radi određivanja njihovog učešća na nivou razreda djelatnosti poslovnog subjekta. Za jedinice izvještavanja koje su prema glavnoj djelatnosti registrovane u okviru područja G, na obrascu iskazuju promet od trgovinskih djelatnosti kao i promet od ostalih djelatnosti ukoliko ih obavljaju. Poslovni subjekti registrovani izvan područja G na obrascu iskazuju samo promet od trgovinskih djelatnosti. Istraživanjem se također prikupljaju podaci o: broju zaposlenih, odrađenim satima rada, platama i naknadama zaposlenih, te zalihama.
18.2. Učestalost prikupljanja podataka	Podaci se prikupljaju na kvartalnoj osnovni.
18.3. Prikupljanje podataka	Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom što znači da poslovni subjekat popunjeni obrazac prosljeđuje (u određenom roku) kantonalnom statističkom uredu FZS, područnom uredu RZS ili podružnici BHAS u Brčko distriktu. Početkom godine dostavlja se set obrazaca - M KPS TRG 02 (4 kompleta) svim izvještajnim jedinicama s ciljem da se na kvartalnom nivou prikupe podaci.
18.4. Validacija podataka	Ispitivanje nelogicnosti (veliki rast ili pad prometa) i utvrđivanje outliera.
18.5. Kompilacija podataka	Na osnovu mikro podataka o prometu izvještajnih jedinica i njihovim agregiranjem na nivou stratumu djelatnosti KD BiH 2010 izračunava se ukupan promet. Agregiranje prometa na više nivoe (oblast, područje) djelatnosti se vrši prije kompilacije indeksa. Polazna osnova su pojedinačni podaci prometa po preduzećima ponderisani ponderima izračunatim po stratumima uzorka. Inicijalni ponder za jedinice istog stratumu jednak je kolicniku broja jedinica u stratumu i broja jedinica u uzorku. Prvobitni ponderi su korigovani za neodgovor. Da bi se dobila vrijednost procijenjenih totala preduzeća po stratumima za konačnu korekciju koristi se ratio estimator (odnos između administrativnog finansijskog podatka i procijenjenog finansijskog podatka). Proces kompilacije indeksa za nivo BiH se sastoji od sljedećih faza: 1. izračunaju se totali prometa distributivne trgovine na nivou stratumu djelatnosti KD BiH 2010 za Federaciju BiH, Republiku Srpsku i Brčko distrikt; 2. objedinjavanjem podataka za sve tri teritorijalne jedinice dobiju se podaci o prometu za nivo BiH; 3. totali prometa na nivou stratumu se sabiraju i na taj način agregiraju na više nivoe djelatnosti (grana, oblast ili područje); 4. indeksi (bazni i lančani) se dobijaju kao kolicnik prometa tekućeg perioda (za različite nivoe djelatnosti) i prometa ostvarenog u baznoj godini ili nekom prethodnom periodu. Indeksi se, dakle, kompiliraju na nižim nivouima klasifikacije KD BiH 2010, a rezultati se iskazuju i u obliku stopa rasta (kvartalne i godišnje) koje predstavljaju procentualne promjene nivoa prometa tekućeg perioda u odnosu na prethodni). Rezultati istraživanja DT su izraženi u nominalnim vrijednostima (indeksi i stope rasta iskazani u tekućim cijenama, neprilagođenim za uticaj inflacije. Imputacija - stopa: stopa imputacije za jedinice u neodgovoru iznosi 2,2%. Za preduzeća u neodgovoru kod kojih nije izvršena imputacija podataka neophodno je izvršiti korekciju inicijalnih pondera za stratum kojem preduzeće pripada.
18.6. Prilagođavanje	Podaci koji se porede sa istim kvartalom prethodne godine prezentiraju i tumače u kalendarski prilagođenoj formi, dok se podaci koji se upoređuju sa podacima iz prethodnog kvartala prezentiraju se i umaće u desezoniranom obliku. Kalendarsko i sezonsko prilagođavanje se vrši u DEMETRA aplikaciji (verzija 2.2) metodom TRAMO-SEATS na serijama kvartalnih podataka i u skladu sa smjernicama ESS (European Statistical System).
18.7. Sezonsko prilagođavanje	Vrši se sezonsko prilagođavanje serija kombinacijom direktne i indirektno metode za nivo entiteta i BiH, korištenjem DEMETRA 2.2 aplikacije.
19. Komentar	/